

Tallers d'Història curs 2017-2018: **El tren de Sant Feliu a Girona**

Des del curs 2013-2014 hem desenvolupat diferents aspectes del Sant Feliu industrial: els estils arquitectònics del Modernisme i Noucentisme i l'entitat Nou Casino La Constància o Casino dels Nois, el món del suro. El curs que ve proposem treballar el tren de Sant Feliu a Girona.

El guió de la xerrada és el que es posa a sota, tenint en compte que els continguts s'adaptaran a cada nivell:

L'ABANS

- El naixement del tren en el context de la 2a Revolució Industrial
- El naixement del tren i el Sant Feliu de 1892
- Per què es necessitava i qui el necessitava.

EL NAIXEMENT

- Creació de la companyia: promotors i projecte
- La construcció de la línia
- Com eren els trens?
- El trajecte i les estacions

L'EVOLUCIÓ

- L'ús que se'n feia a nivell industrial
- L'ús com a transport
- Anècdotes
- Evolució i final (com acaba i qui el substitueix)

L'ACTUALITAT

- Les traces i el record actual (ús actual dels edificis i del trajecte)

L'Arxiu oferirà les següents activitats:

A.- Xerrades/Powerpoints

" El tren de Sant Feliu a Girona"

Rosa M. Rourich, M. Àngels Suquet

A partir de CI de Primària

Durada: 1h aproximadament

"En Pistó, el gos ferroviari"

Rosa M. Rourich, M. Àngels Suquet

Conte per a P4 i P5

Durada 25 minuts aproximadament

B.-Taller de plàstica

MARC GENERAL

El tren és el símbol, la icona de la modernitat. La seva invenció va ser vista, per uns, com una bèstia infernal que portaria tota mena de desgràcies i, per altres, com a motor del progrés i la fraternitat entre els homes. Per uns, la velocitat i el fum del tren ens emmalaltiria, per altres viatjar en tren ens convertiria en poetes i en artistes.

El tren de passatgers i el daguerreotip neixen pràcticament al mateix temps. Els caricaturistes representen els vagons de tren com càmeres de daguerreotips. Des del vagó capturem amb l'ull infinitat de paisatges.

Tren i fotografia creen una estreta aliança des d'un començament. A França, el govern encarrega a un grup de fotògrafs que viatgin en tren per fer un estudi fotogràfic del patrimoni arquitectònic. (*Album du Chemin de fer du Nord. Ligne Paris à Boulogne.* 1856) Els fotògrafs retraten els monuments històrics però també les noves estacions com si fossin modernes catedrals. Creen així un sentit de continuïtat entre el passat i els nous temps (moltes de les línies fèrries segueien el traçat de les antigues vies romanes). Els elements disruptius (ponts, túnels, vies fèrries...) queden harmoniosament integrats en el paisatge gràcies als enquadraments dels fotògrafs.

Els pintors, per la seva banda, es divideixen en els que rebutgen els nous temps i els que s'hi acosten amb ganes de trobar la manera de representar-los.

William Turner és el primer en pintar una màquina de tren, el 1844. "Pluja, vapor i velocitat. The Great Western Railway." Per entre la pluja i el vent, un tren travessa un pont. Una nova energia totalment controlada per l'ésser humà, desafia els elements caòtics i incontrolables de la natura.

Un gravat d'aquest quadre es va exposar en la primera exposició de pintors impressionistes en l'estudi del fotògraf Nadar, el 1874. Els que el Saló oficial havia rebutjat. Els que s'havien atrevit a explorar noves maneres de pintar per donar-nos a veure la nova societat que naixia amb la màquina de vapor. El tren, les estacions, seran un dels seus temes preferits.

El fum i la velocitat són les dues característiques essencials del tren que acabaran impregnant tota la vida social. El temps s'accelera. Els pintors **impressionistes** surten dels seus estudis per captar el nou temps que el tren anuncia. Amb ells la pintura també s'accelera. Han de pintar ràpid per fixar el moment fugisser, el fum i la velocitat esmicolen la sòlida realitat objectiva en una successió de moments sempre canvians que només podem atrapar de manera provisional i incompleta. Els crítics del moment deien que els seus quadres eren mal pintats i inacabats.

La consciència del canvi constant, porta als pintors **expressionistes** a voler plasmar visualment tota la gama d'emocions i d'estats d'ànim que aquest nou estil de vida ens provoca.

Com que ja no hi ha un sol punt de vista privilegiat des del qual contemplar tranquil·lament el món, els pintors **cubistes** cerquen assemblar la multiplicitat de punts de vista en la superfície del quadre.

Els artistes **futuristes**, enamorats de la modernitat, fan de la representació del moviment, del dinamisme de la vida moderna, el tema central de molts dels seus quadres.

La fràgil frontera entre el somni i la realitat, entre el que és i no és en la nostra societat en perpetu canvi i moviment, porten als artistes **surrealistes** a voler superar definitivament la frontera i mostrar una realitat en que la dualitat somni-realitat, ser-no ser quedi anul·lada.

En tots aquests moviments pictòrics fills de la modernitat, la representació del tren hi és molt present.

A la **fotografia** que revoluciona el món de la imatge, destronant la pintura com a únic mitjà de representació de la realitat, se li suma la invenció del **cinematògraf**. La imatge en moviment és la quintaessència del món modern. No és estrany, doncs, que una de les primeres pel·lícules projectades per els germans Lumière, fos *La arribada d'un tren a l'estació de la Ciotat*, el 1896.

MARC ESPECÍFIC

Per elaborar els treballs de plàstica podríem partir de les:

Formes geomètriques essencials del tren:

- 1.-**el cercle**: les rodes
- 2.-**el rectangle**: les finestres
- 3.-**les línies paral·leles**: les vies

La roda és **moviment**. (gira sobre el seu eix)

La línia **direcció**. (anar d'un punt a un altre)

El rectangle és el **marc a través del qual veiem**. Veure a través i veure en moviment

No formes o formes informes: el fum.

El fum desdibuixa el que veiem, difumina contorns. És el **canvi permanent**.

Jugar amb aquests elements bàsics.

>De forma física:

Fer amb cartrons: rodes, marcs rectangulars, línies (de 50x5cm o 100x10cm) per poder manipular-los manualment i jugar a fer rodar les rodes, a fer paral·leles amb les línies, a mirar a través dels marcs i descriure el que veiem o dibuixar després el que més ens ha agradat...

>Dibuixant-los sobre paper:

-retallar rodones, rectangles, línies per resseguir-les sobre paper. Podem pintar-les, marcar el centre de la rodona i traçar els radis, pintar dins el rectangle, procurar fer paral·leles amb les línies, etc..

-aprendre a dibuixar cercles, línies rectes i paral·leles, rectangles.

Fer composicions lliures amb aquests elements.

O bé tractar de fer un tren amb tots aquests elements.

-diferents maneres de representar el fum: traçant el contorn, o bé ratllar mina de plom o llapis de carbó i difuminar-lo amb el dit o un cotó...

Què veiem a través del fum?

Respecte al viatge en si mateix, veiem que hi ha tres tipus de viatges.

1.- el físic: Desplaçament d'un lloc a un altre.

2.- el social: interacció amb la gent amb qui compartim el viatge.

3.- l'interior: El que ens imaginem mentre viatgem, (a partir del que veiem o de les nostre pròpies fantasies)

1.- Viatge físic:

1.a.- El tren de Sant Feliu a Girona:

-(enumerar les estacions de tren entre Sant Feliu i Girona. El temps que trigava el tren en fer el recorregut.)

-(imatges del recorregut: plànols, fotografies, dibuixos, vídeos...)

-(relats, anècdotes... sobre el recorregut...)

-(testimonis vius...)

-(usuaris habituals...)

-(personal que treballava al tren)

-(mercaderies que es transportaven...)

>fer una reconstrucció del recorregut amb imatges i plànols

>amb imatges de cada estació dibuixar el recorregut entre estació i estació. Podem fer servir fotografies o dibuixos. Podem recorre part del recorregut i dibuixar o retratar allò que ens sembla rellevant.

>comparar imatges d'abans, de l'època del tren, amb el paisatge actual. Què ha canviat???

2.-Viatge social:

-qui viatjava en el tren. Sabem d'anècdotes, relats sobre viatgers. Sabem d'alguna història que hagi passat durant el viatge en tren?

-hi havia vagons de primera, segona i tercera?

>representar un vagó per dins: els personatges, les mercaderies...

3.-Viatge interior:

-sabem d'alguna història o relat escrita fruit de la inspiració durant el trajecte en tren?

-quina història ens podem imaginar durant un viatge en tren a partir del la gent que viatja amb nosaltres i/ del que veiem a través de la finestra.

La realització del taller requereix la visualització prèvia del powerpoint introductori específic del taller.

Els professors que considerin oportú fer el taller, poden escollir una o més de les opcions. Cada opció és un projecte a treballar en diferents sessions. Calrà concretar quin és el suport que farà l'Arxiu Municipal (Rosa Rourich) a l'aula. Es pot demanar el suport per iniciar l'activitat, o bé es pot començar a preparar el tema a l'aula i demanar el suport per supervisar el treball en curs. **O bé es pot realitzar sense cap tipus de suport.**

L'Arxiu no proporciona el material per el Taller de Plàstica

- 3 Possibilitat de concertar (per mitjà del Museu d'Història) visites a la màquina i al vagó que hi ha al Tinglado, o de concertar (per mitjà dels Amics del Ferrocarril de les Comarques de Girona) visites al trenet i a l'estació de Castell d'Aro.**
- 4 Exposició, abril de 2018 (lliurament al principi del mes d'abril):
Lloc: Biblioteca Pública Octavi Viader Margarit
A partir de treballs col·lectius elaborats al llarg del curs**
- 5 Mostra de Sant Jordi, abril de 2018 (lliurament dels treballs al principi del mes de març)
Les bases es lliuraran al principi del curs vinent (2017-2018)**

Podeu contactar a:

M. Àngels Suquet o l'Anna Martínez a l'Arxiu Municipal:

Telf. 972 32 25 93

E-mail: angels.suquet@guixols.cat o bé Anna.Martinez@guixols.cat

Rosa M. Rourich:

- E-mail: rourichbordas@gmail.com